

Evaluering af pilotprojektet

Anton
&
Sukkerdillen

Indhold

Indledning	s. 3
Pilotafrøvning og yderligere aktiviteter	s. 5
Erfaringer og fremtidsperspektiver	s. 7
Visioner for videreudvikling fra lokalt til nationalt projekt	s. 8
Videreudvikling af materiale til implementering og anvendelse i tandplejen	s. 11

Indledning

I Danmark spiser vi meget sukker, faktisk spiser vi så meget sukker, at vi har verdensrekorden i slik. Børn og unges indtag af slik og chokolade i weekenden er steget med op til 25 procent i perioden 2005-2013. Nye tal fra Sundhedsstyrelsen viser også, at der er sket en stigning i fremkomsten af karies hos de 5-årige børn i løbet af de sidste 4 år. Dermed er de tidligere års positive i udvikling tandsundheden ikke længere gældende for de yngste målgrupper.

Vi ved, at gode vaner for en sund livsstil starter i barndommen, derfor er forebyggelse en essentiel del af folkesundheden og ved både at involvere børn, forældre og sundhedsfaglige kan vi skabe de bedste rammer og afsæt for en sund livsførelse. Her er Anton og Sukkerdillen et bud på, hvordan vi kan engagere og motivere børnefamilierne ved at give dem redskaberne til et familieliv med sundere sukkervaner, bedre rutiner for daglig tandbørstning og dermed også sundere tænder.

Formålet med pilotprojektet Anton og Sukkerdillen har derfor været at afdække og

indhente erfaringer på behov, muligheder og barriere for at understøtte børn i 5-års alderen og deres forældre i at etablere sunde vaner og rutiner for sukkerforbrug og tandbørstning.

Projektet er et projektsamarbejde mellem Danske Tandplejere, Klinikassistenter i HK Kommunal og Ansatte Tandlægers Organisation, koordineret af Komiteen for Sundhedsoplysning og finansieret af regionale midler fra TrygFonden.

De primære formål med pilotprojektet har været at opbygge en indgående forståelse for:

- Hvordan materialet om Anton og Sukkerdillen bedst kobles til eksisterende praksis hos tandplejen landet over?
- Hvilke samarbejdspartere ud over tandplejen, der kan bidrage til, at materialet når ud til målgruppen af 5-årige børn og deres forældre?
- Hvilke materialer kan udvikles med henblik på at nå bedst ud til målgruppen af børn og forældre i hele landet?

I forbindelse med pilotprojektet er der udviklet og afprøvet en materialepakke, som består af en bog med kernefortællingen, inkl. tandbørstevejledning, tips og tricks til sunde snacks og vaner, en tandbørste, klistermærker, plakat og dialogkort. Bogen fortæller historien om Anton, hans familie og den sliksultne krokodille, Sukkerdillen, der har sneget sig ind i hjemmet og spist så meget slik, at den har tabt alle sine tænder.

Materialet er i første omgang afprøvet som pilotprojekt i Region Sjælland i tre kommunale tandplejeklinikker i Lolland, Sorø og Køge kommune, hvor materialet er blevet brugt i forbindelse med tandeftersyn blandt alle 5-årige i de tre kommuner. De tandfaglige i kommunerne har herefter evalueret dels anvendeligheden af materialet i tandplejens arbejde, dels anvendelsen af materialet hos forældre og børn. Begge dele på baggrund af en fast spørgeramme.

Pilotafrøvnningen i de tre kommuner viste:

- at Anton og Sukkerdillen er en kærkommen indsats blandt de tandplejefaglige, da de mangler materiale til at tale om

sammenhængen mellem kost og tænder til børnefamilierne.

- at Anton og Sukkerdillens særlige fokus på sukkers betydning for tandsundhed er unikt og både tandplejen og sundhedsplejen efterspørger mere materiale til deres forebyggende arbejde med børnefamilierne.
- at man ved at rette kommunikationen i børnehøjde, er med til at etablere en dialog og refleksion i familierne, som der ellers ikke tidligere har været.
- at børnefamilierne i høj grad værdsætter bogens tips og tricks samt sunde alternativer.
- at bogen er med til at understøtte tandbørstningen i familierne.

Pilotafrøvning og yderligere aktiviteter

I pilotafrøvningen blev det i høj grad lagt ud til kommunerne at finde ud af, hvordan materialet bedst passede ind i deres praksis. Det betød, at der var variation mellem, hvordan den enkelte tandpleje implementerede projekt materialet.

- I Sorø Kommune besluttede man at involvere alle daginstitutioner i kommunen. Tandplejen tog selv ud med materialet om Anton og Sukkerdillen sammen med information til forældre og børn om projektet. Børnene og deres forældre blev herefter indkaldt til Sukkerdillebesøg i tandplejen, bl.a. for at få en samtale om kost, sukker og tandbørstevaner.
- I Køge og Lolland valgte man at fokusere på at udlevere bogen til børn og forældre efter endt konsultation.

Efterfølgende har kommunerne på baggrund af en allerede fastlagt spørgeramme interviewet forældre og børn om Anton og Sukkerdillen, samt selv besvaret et andet spørgeskema.

Vi kan efterfølgende konkludere, at kommunernes forskellige tilgange til at aktivere materialet i praksis har givet en solid erfaringsbase for, hvordan et eventuelt nationalt projekt bør udformes og gennemføres.

Erfaringer fra børn og forældre

Resultaterne fra evalueringen peger bl.a. på, at langt størstedelen af de adspurgte forældre synes at historien var god og sjov. Bogen var i flere familier hurtigt blevet en favorit til godnatlæsning og havde givet anledning til flere samtaler om, hvad der spises i hjemmet. Materialet med Anton og Sukkerdillen havde også hjulpet flere familier ift. tandbørstning hos barnet, hvor flere fortalte, at dette var blevet nemmere og, at der nu både kunne børstes grundigere og i længere tid.

Bogens 5:2 princip om kost var der også mange positive tilbagemeldinger på, om end nogle også påpegede, at de enten spiste meget lidt sukker i forvejen, eller ikke ville kunne overholde en sådan regel i familien. De forældre der var positivt indstillet overfor at bruge 5:2 i hverdagen meldte tilbage om et øget fokus på sukkerindtag i familien og særligt ift. ind-

tag af ”skjult sukker” havde bogens information været en øjenåbner for mange familier.

På baggrund af erfaringerne fra den første afprøvning af materialerne, er der gennemført en række aktiviteter, som er dykket længere ned i nogle af erfaringerne fra Sorø, Køge og Lollands tandplejer.

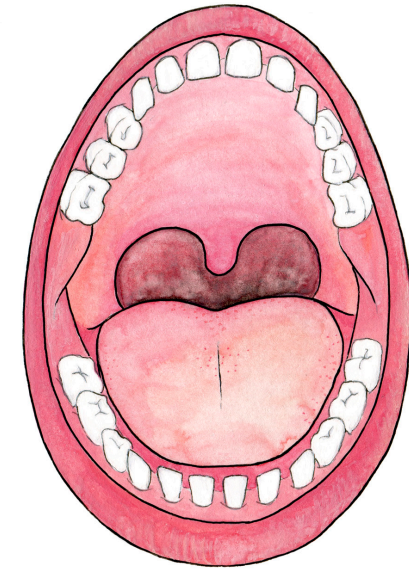
Konkret er materialet om Anton og Sukkerdillen yderligere afprøvet ved workshops i tre tandplejeklinikker i Randers, Odense og på Bornholm. Her har der været afholdt idéudviklingsworkshops, hvor de deltagende tandlæger, tandplejere og klinikassistenter har givet deres besyv med ift. projektets format, anvendelighed og fremtidige udvikling. Materialet er derudover også afprøvet i en børnehave, hvor forældre, pædagoger og børn alle kom med input til, hvordan materialet bedst knyttes til deres hverdag i forhold til bl.a. sukkerindtag og tandbørstning.

Endelig har 60 kommuner modtaget materialet sammen med et spørgeskema, som 12 kommuner har svaret på. Svarene fra kommunerne stemmer overens med erfaringerne andre erfaringer fra projektet, og resulterede

også i flere forespørgsler på materialet.

”Vi er på klinikken meget begejstret for jeres materiale: Anton og Sukkerdillen. Der har desværre været en stigning af cariesforekomst blandt småbørnene i vores område og generelt ligger vi med et højere defs/DMFS i kommunen sammenlignet med landsgennemsnittet. (...) Materialet vil kunne understøtte vores forebyggende indsats, og derfor vil jeg høre, om det er muligt at få flere eksemplarer? Vores tanke var at materialet udleveres ved et af besøgene på klinikken i perioden hvor barnet er 3-5 år.”

Besvarelse fra kommune
i Region Midtjylland

Erfaringer og fremtidsperspektiver

Overordnet set har alle sundhedsfaglige, der har haft afprøvet materialet om Anton og Sukkerdillen været meget positive overfor materialets tilgang og pædagogiske potentialer som formidlingsværktøj om tandsundhed og sukkervaner. Projektet er blevet modtaget med åbne arme, og særligt projektets fokus på sukker og kostvaner mødte stor ros hos modtagergruppen, som mangler materiale til at italesætte netop denne problemstilling på en sjov og letforståelig måde til både børn og forældre. Derudover blev bogen også rost for at være af en lækker kvalitet med en god historie til målgruppen og for, at den med sin afsenderliste også stod for et højt fagligt niveau, som tandplejen følte var med til at skabe tillid til materialet.

”Det ligger lige for at bruge det i Tandplejen og høste en gevinst ved det tværfaglige arbejde med pædagoger og sundhedsplejersker.”

Citat fra overtandlæge

En anden og vigtig erfaring fra både pilotkommunerne, workshopkommunerne og spørgeskemaer er, at materialet både kan og

bør udbredes til Sundhedsplejen, som er en oplagt aktør at inkludere, da både hygiejne og tandbørstning allerede er et fokuspunkt i deres arbejde. Anton og Sukkerdillen ses derfor også af flere, som et projekt der kan være med til at styrke det tværfaglige samarbejde i kommunerne.

Flere fagpersoner påpegede, at de meget gerne så, at man videreudviklede projektet nationalt, både for at flere børnefamilier kan få glæde af det, men også for at inkludere flere målgrupper. Et generelt punkt i erfaringsopsamlingen er, at materialet vil kunne ramme flere, hvis det blev simplificeret både for de familier, hvor der ikke bliver læst højt i hjemmet, men også for at inkludere dem, hvor dansk ikke er førstesprog. Det er også disse grupper, hvor man ser størst ulighed i tandsundhed hos børnene, og som derfor er særligt udsatte.

De forskellige tilgange der har været til projektet, samt erfaringerne fra workshops, spørgeskemaresultater og temadage har mundet ud i en række anbefalinger og erfaringer, som danner grundlag for en videreudvikling af Anton og Sukkerdillen til et nationalt projekt.

Visioner for videreudvikling fra lokalt til nationalt projekt

Det afprøvede materiale har i første omgang været begrænset til en bog med kernefortællingen samt tandbørste og klistermærker og på baggrund af de gode erfaringer med projektet samt de mange gode input til videreudvikling, ønsker Komiteen for Sundhedsoplysning at videreudvikle materialerne i projektet til en national indsats, så endnu flere kan få glæde af Anton og Sukkerdillen.

I videreudviklingen til en national indsats vil det stadig være bogen med fortællingen om Anton og Sukkerdillen, der er hovedomdrejningspunktet i projektet. Da det helt gennemgående i pilotafprøvningen er det blevet påpeget, at den er en af projektets største styrker. Både ift. kvaliteten af bogen, men også det at kunne udlevere en fysisk bog, blev set som meget positivt af tandplejen. Børnene har også været glade for at få deres 'egen' bog med hjem, og flere familier har berettet om, at den er blevet genlæst utallige gange.

Flere overtandlæger har også givet tilkende-

givelser på, at de ønsker at betale for materialet for at kunne bruge det i deres klinik. Vi ved også fra pilotafprøvningen, at flere blandt både sundhedsfaglige og børnefamilier ønskede mere materiale i universet om Anton og Sukkerdillen. På den baggrund ved vi, at de ting, der hyppigst blev nævnt som ønskes til en videreudvikling af materialet, indbefatter:

- et samlet digitalt univers for Anton og Sukkerdillen med udgangspunkt i en web-app
- en Anton og Sukkerdillen tegnefilm
- flere små Youtube-klip på nemt dansk
- en lydbog med fortællingen
- undervisningsmateriale om sukker og tænder til brug i institutioner
- Sukkerdille-nøglering eller små figurer til udlevering efter endt konsultation
- loftsplakat som børnene kan kigge på under tandlægebesøget.

Derudover peger erfaringerne på forskellige konkrete materialer, som kan bidrage til at styrke implementering og anvendelse af materialet i tandplejen:

- introark om projektet og dets formål samt en manual til journalisering
- vejledningen til kostsamtale med afsæt i principperne fra Anton og Sukkerdillen.

Vi ved også fra pilotafprøvningen, at den medfølgende tandbørste ikke behøver at indgå i en national udbredelse, da tandplejen ofte selv har en tandbørste, de foretrækker at udlevere. Her var der også nogen, der mente, at tandbørste- og madkasseklistermærkerne var unødvendige, mens andre var glade for disse.

Et samlet digitalt univers

Både forældre og sundhedsfaglige foreslog en app med Anton og Sukkerdillen, og for de andre input vi fik i evalueringerne, ser vi også, at en web-app helt oplagt ville kunne favne ønskerne til en videreudvikling af Anton og Sukkerdille-universet.

I et digitalt univers ville, man kunne inkludere fortællingen om Anton og Sukkerdillen som lydbog, hvilket både ville kunne anvendes hjemme hos børnefamilierne og i institutionerne. Hertil ville tandbørstevejledningen og tips og tricks til sunde vaner og snacks også kunne lægges ind i appen, og på den måde altid være tilgængelig.

Anton og Sukkerdillen-tegnefilm

I tilbagemeldinger blev det også ofte foreslået at lave en Anton og Sukkerdillen-tegnefilm, og da vi fra pilotprojektet ved, at historien fanger både børn og voksne, virker dette oplagt. Særligt da både historien og dens budskaber taler til den moderne familie, hvor et fornuftigt forhold til slik og søde sager ofte kan være svært at praktisere og Sukkerdillens univers kan derfor være et godt værktøj til at tale om kost og tænder til børnefamilierne.

En tegnefilm med universet om Anton og Sukkerdillen blev også nævnt af tandplejen, som en kærkommen afløser for Karius og Baktus, der pt. står alene på tandområdet, og ofte bliver kritiseret for både at være forældet og sætte tandplejen i et dårligt lys.

Med afsæt i tegnefilmen kan der også udvikles flere små korte klip med kostprincipperne og budskaberne om tandbørstning beregnet til Youtube. De små film fokuserer hovedsageligt på billeder frem for tekst og kan give vejledning i, hvordan man fx børster tænder på sukkerdillemåden eller hvorfor det er vigtigt for ens tænder, at man spiser mindre sukker. Disse kan både bruges som undervisningsmateriale, men er også særligt anvendelige for de familier, hvor dansk ikke er førstesproget.

Undervisningsmateriale med afsæt i Anton og Sukkerdille-universet nævnes også hyppigt i de tilbagemeldinger, vi har fået. Materialet kan både målrettes de ældste børn i børnehaven og de yngste skolebørn - og kan indgå som et tema i undervisningen.

Videreudvikling af materiale til implementering og anvendelse i tandplejen

For tandplejen ved vi fra erfaringerne i pilotprojektet - særligt fra Sorø Kommune, at man ved at udarbejde på forhånd fastsatte rammer for formålet og forløbet for anvendelsen af Anton og Sukkerdillen, sikrer en bedre implementering af projektets materialer i tandplejen.

Hertil kan en 'kørepakke' til tandplejen være en god idé at medsende sammen med resten af materialerne. Kørepakken kan indeholde et introark, som fortæller om projektets baggrund og fokus samt en vejledning til en kostsamtale med afsæt i Anton og Sukkerdillens 5:2 princip. I kørepakken kan der med fordel indgå en manual til, hvordan kostsamtalen kan journaliseres, således at hver tandpleje ikke skal bruge ressourcer på at udtænke sådan en.

